

(א) שבת ב, ב. (ב) פירש"י על זה עיין לקמן ה'; (ג) וינמא ע'; (ד) 'עיי' מוס' לקמן ח'; ד"ה מה פנימיו' (ט) ונהבא. רש"י'ן, (ו) 'ג"ל אשד', (ז) שמות לו', (ח) בדפריי' ליתא ועיי' רש"י, (ט) ויקרא טו', (י) במדבר כט', (יג) וימא'. רש"י, (ל) ויקרא כח וכתו', (מ) 'ועי'ע מוס' שבת ב: ד"ה מראות',

תורה אור השלם

1. שעיר עזים אָחֹד חָקָאת מַלְבֵד חֲטָאת הַכֹּהֲנִים וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפִּיהָ: במדבר כט יא

מוסף רש"י

שבועות שתיים. שבועות של ציטוי להרע או להטיב, שמים הן להמחייב עליהן קרבן עולה ויורד האמור בפסוק, דנפקי מלהרע או להטיב, דמשמע להבא, אוכל ולא אוכל, שהן ארבע. ים קָן לרבות עוד שמים מריבוי הכחז לכל אשר יבטא האדם לרבות לשעבר, אכלתי ולא אכל, לא אכלתי ואכל (שבת ב.). ידיעות הטומאה. האמורות בקרבן עולה ויורד או נפש כי תגע וגו' ומתקין שאין הכחז מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשי, שלאחר שנטמא אכל קודש או נכנס למקדש וילפינן (לקמן ד.). שאיט מחייב אלא ידיעה תחלה וידיעה בסוף והעלם בימים, כגון שידע שנטמא ונעלם ממנו טומאה ואכל קדש ומשאלו ידע שאכלו בטומאה, שמים ממשמעות הכחז ונעלם ממנו והוא טמא, משמע שנעלם ממנו טומאה אצל זכר הוא שאכל קדש וזכר מקדש, הרי שמים, העלם טומאה לגבי קדש והעלם טומאה לגבי מקדש, שהן ארבע. ים קָן לרבות עוד שמים מריבוי ונעלם ונעלם ב' פעמים, לרבות את הזכר לטומאה אצל נעלם ממנו קדש, כסבור שחולין הן, או נעלם ממנו מקדש (שם). מראות נגעים. לטמא סוף, נשים הן, שאת ובהרה, שהן ארבעה. מריבוי ספחת שהוא משמע טפילה, כמו (ש"א א') ספחתי נא אל אחת וגו', מרבה טפילה לו ולזו, תולדה לשאת ותולדה לבהרה, וטע' מחמת בהרה עוז כשל, שיהי לה כסוד ההיכל, שאת כאמר לָקַן, שניה לה כקרוס צילה. מראה לשון זכר הוא משום הכי מני שיש סוף ארבעה (שבת ב: ובדפי"ז לקמן ה.). יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף. שכשנטמא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ושוב לא נודעה לו כינטמא תחבית (ה) וכשאל לא נודע לו שנכנס בטומאה שיבא קרבן (ברכות כה:). שעיר הנעשה בפנים. על ישראל, שכן על הכהנים (שם). עד שיודע לו, שנכנס למקדש טמא

שבועות שמים שהן ארבע. בשבועת ציטוי שפטים הכחז בוויקרא (ה) אכל קרבן עולה ויורד קאמר כדמפרש בפרק שלישי (דף כ:). **שמים**. כמידי בקרא דכתיב (ויקרא ה) להרע או להיטיב ומפרש במשנה פרק שלישי (דף כה:). אוכל להיטיב לא אוכל להרע שמענה את עצמו וה"ה לכל דבר שהוא הן ולאו להבא ה' ללהרע או להיטיב להבא משמע ובפ"ג (שס) מרבה מן המקרא אף דברים שאין בהן הרעה והטבה ומיהו שמים ניהו ותו לא דבר וחילופו: **שהן ד'**. יש לרבות מריבוי הכחזים כדמפרש בפ"ג (שס) אף דבר וחילופו לשעבר כגון אכלתי והוא לא אכל או לא אכלתי ואכל: **ידיעות הטומאה**. חיוב קרבן עולה ויורד מחמת טומאת מקדש וקדשי הכחזה אכל שבועת ציטוי או נפש כי א' תגע וגו' וויקרא ה] וילפינן בפירקין [א] שאין הכחז מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשי שנכנס בשוגג למקדש אחר טומאה זו או אכל צמר קודש: **שמים שהן ארבע**. שמים כתיבי דכתיב (ויקרא ה) ונעלם ממנו והוא טמא משמע שנתעלמה ממנו טומאה ועי' אותו העלם אכל קודש הרי אחת או שנכנס למקדש הרי שמים. ולפי שאין חייב עליה אלא אם כן ידע בתחלה שנטמא ואח"כ נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע לו שחטא משום הכי קרי ליי ידיעות: **שהן ארבע**. ים לרבות מן המקרא עוד שני חיובים העלם קודש והעלם מקדש וחכור הוא את הטומאה: **יציאות השבש שמים שהן ארבע**. הוציא מרשות היחיד לרשות הרבים למדנו מן המקרא שחייב בפרק הזורק במסכת שבת (דף יז:). מוילו משה ויעבירו קול במחנה וגו' ו

י (ומתרגמינן) לא תפיקון מרה"י לרה"ר. זהו שמים אחת לעומד בחוץ והושיט ידו לפנים ונטל חפץ והוציאו לחוץ ואחת לעומד בפנים ונטל חפץ ממקומו והוציאו בידו והניחו בחוץ: **שהן ארבע**. ים ללמוד מאלו שכשם שהקפידה תורה מרשות לרשות דהוצאה כך הקפידה בהכנסה והרי הן שמים אחת לעומד בפנים והושיט ידו לחוץ ונטל חפץ והכניסו ואחת לעומד מבחוץ ונטל חפץ ממקומו והושיטו בפנים והניחו: **מראות נגעים**. שהמזורע מביא עליהם קרבן לטהרתו שנים כחוצין במקרא וויקרא יד] שאת ובהרה והן חלוקין במלחין כדמפרש בגמ' [ה:]: **שהן ארבעה**. ים לרבות תולדה לו ותולדה לו כדמפרש בגמ' [שס]: **אם שיש צה ידיעה**. כוליה טעומאה קאי. ובגמרא [ג.] מפרש אמאי מפרש מילי דטומאה צרישא ויציאות ומראות כל חדא וחדא מפרש במסכת דידה להכי לא פרשניהו בזהו מסכת והאי דתניניהו הכא משום דדמו להדדי בשמים שהן ארבע: **ידיעה בתחלה**. שידע שנטמא: **וידיעה בסוף**. משאלו את הקודש בהעלם או נכנס למקדש ויאל ונודע לו שצטומאה אכל או בטומאה נכנס: **והעלם צינים**. כשאכל את הקודש נעלמה ממנו טומאה או קודש וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או מקדש: **הרי זה**. בקרבן המפורש באותה פרשה ויקרא ה] לעשיר חטאת בהמה ולעני עוף ולדל שצדלים עשירית האופה והיא מנחת חוטא האמורה בכל מקום וזהו לשון עולה ויורד לעשיר עולה ולעני יורד. ובגמרא ד.] מפרש מנא ליה דצידיעה בתחלה ובסוף והעלם צינים כתיב: **שעיר הנעשה בפנים**. שלשה שעירים נעשין לצבור ציוה"כ אחד מתן דמו לפנים וחזירו משתלח לעזאזל כמה שכחזו באחרי מות י (ואחד קרב צמזח החיזון צמוספין והוא כתוב בפרשת פינחס ו' עם שאר כל מוספי המועדות: **סולה**. להגין עליו מן היסורין שאע"פ שאינו יודע שחטא ים לו ללמד שכל השוגגין צריכים כפרה לכשידעו אלמא קודם ידיעה ענושים הן: **עד שיודע** לו. שאלל קודש בטומאה: **אין צה ידיעה בתחלה**. שלא ידע בטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן צא אלא על שיש צו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים הוא עצמו מועיל עם הקרצנות שנאמר (ויקרא טג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלמד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכחז ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש צו ידיעה**. בתחלה דהכי ילפינן בהדיא בגמ' [לקמן ו:] דאינו תולה אלא על דבר שיש צו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש צו ידיעה**. מאי ניהו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש צו ידיעה בתחלה וני"מ לטומאה שאירעה צין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:). ומשני לה: **שעירי הרגלים**. בכל הרגלים נאמר ו שעירי חטאת. ובגמ' [לקמן ט.] מפרש מנא ליה דאשאין צה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים**. עליה אכל לא שעירי ראשי חדשים: על

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ב. שבועות.

שבועות. הא דלא פתח האי מסכת כל כינויי שבועות כשבועות כדפתח נדרים וזויר משום דתנא ממוכות קא סליק כדמפרש בגמרא הוצרך לפתוח בשמים שהן ארבע והואיל ולא מנאי פתח בציטוי תו לא חש לשנות אח"כ וא"ת אמאי לא תני ידיעות צרישא דהא בקרא כתיב צרישא או נפש אשר תגע וגו' והדר או נפש כי תשבע וגו' וי"ל דשבועות הוא עיקר המסכת דצקדר ישועות קאי ואגב שבועות תני ידיעות משום דגבי הדדי כתיבין כדמפרש בגמרא א"נ משום דמילי דשבועות כתיבי בקרא צרישא ונפש כי תחטא וגו' (ויקרא ה) והוא עד דהיינו שבועת העדות והאי דלא פתח בשבועת העדות משום דלית בהו שמים שהן ארבע: **ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע**. מימה דהעלמות וי"ל למיתני דהיא עיקר מילתא העלם טומאה דקודש ומקדש והעלם קודש ומקדש וי"ל דניחא ליה למנקט לשון ידיעה מטעמא דמפורש בפ"ב (דף ד:). ידיעות קמיתא דליתנהו בכל המורה כולה קא חשיב א"נ לאידך ליטנא ידיעות בתרייתא דלתתין לידי קרבן קא חשיב ולחך ליטנא הא דלא תני נמי ידיעות השבת משום דניחא ליה למינקט יציאות דצמלאכות גופייהו איכא שמים שהן ארבע אצל הכא לא מנאי למינקט הטומאות שמים שהן ד' לדיכא אלא תרתי טומאת קודש וטומאת מקדש: **יציאות השבת שתיים שהן ארבע**. צגמ' מפרש שמים הוצאה דעני ודבעל הבית שהן ארבע הכנסה דעני ודבעל הבית ותימה אמאי חשיב דעני ודבעל הבית בתרתי דמה לי עני ומה לי בעל הבית ויש לומר

דאטעריך למתניניהו משום דקס"ד דלא היו דרך הוצאה אלא כשעומד צרשות היחיד ונטל פירות ויאל לרשות הרבים אצל כי הא' גוונא דגופו צרשות היחיד וידו צרשות הרבים או איפכא לאו דרך הוצאה היא וככי הא' גוונא אמר בפ"ק דשבת (דף ג:). ידו של אדם אינה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים ואיטעריך למיתני תרזייהו דאי תנא חדא לא הוה שמעינן אידך ומהאי טעמא ניחא ליה דלא תני הך הוצאה שלישית כדפרשית ור"ת מפרש דהוצאה מלאכה גרועה היא דמה לי אם מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד ומה לי לרשות הרבים לכן הוצרך לפרש כל ענינים דעני ודעשיר ותדע דמלאכה גרועה היא מדאמר צריש הזורק (שבת דף יז: ושם) הוצאה גופא היכא כתיבא ודריש לה מויכלא העם מהביא כו' וקאמר אשכחנא הוצאה הכנסה מנלן סבארא היא מה לי אפוקי מה לי עיולי ולשאר אבות לא בעינא קרא אלא מחייבינן כל דהוו צמשכן והוצאה הימה צמשכן כדאמר בפרק צמה טומנין (שם דף מט:). הם הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואתם אל תוציאו הם העלו קרשים לעגלה ואתם אל תכניסו ולשאר תולדות לא חיישינן דלהוו צמשכן אלא אאז לחודה אצל תולדות דהוצאה צעי בפרק הזורק (שם דף יז:). או סבארא או דלהוו צמשכן כגון מכנים חורק ומעביר ומושיט והיינו משום דמלאכה גרועה היא ואין להאריך כאן יותר:

מראות נגעים שנים גרסינן ולא שמים דמראה לשון זכר הוא כדכתיב (שמות ג) את המראה הגדול הזה ותנן נמי צמס' נגעים (פ"א משנה ד) ומיייתי לה צהצמזח מקדש (וצבים דף פח: ושם) מראות נגעים רצי דוסא צן הרכינס אומר שלשים ושהה עקביא צן מהללאל אומר שצעים ושנים והא דקתני התם טוצא משום דחשיב נמי פתיכי אי נמי כייל נגעי צמים וצגדים י:

מכדי

לא כשדידעו אלמא קודם ידיעה ענושים הן: **עד שיודע** לו. שאלל קודש בטומאה: **אין צה ידיעה בתחלה**. שלא ידע בטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן צא אלא על שיש צו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים הוא עצמו מועיל עם הקרצנות שנאמר (ויקרא טג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלמד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכחז ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש צו ידיעה**. בתחלה דהכי ילפינן בהדיא בגמ' [לקמן ו:] דאינו תולה אלא על דבר שיש צו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש צו ידיעה בתחלה וני"מ לטומאה שאירעה צין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:). ומשני לה: **שעירי הרגלים**. בכל הרגלים נאמר ו שעירי חטאת. ובגמ' [לקמן ט.] מפרש מנא ליה דאשאין צה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים**. עליה אכל לא שעירי ראשי חדשים: על

על

א א מיי' פי"א מהי' שנגזת הלכה א סמנא לאוין ריח ועשין רטו: ב ב ג ד מיי' שם ה' ט: